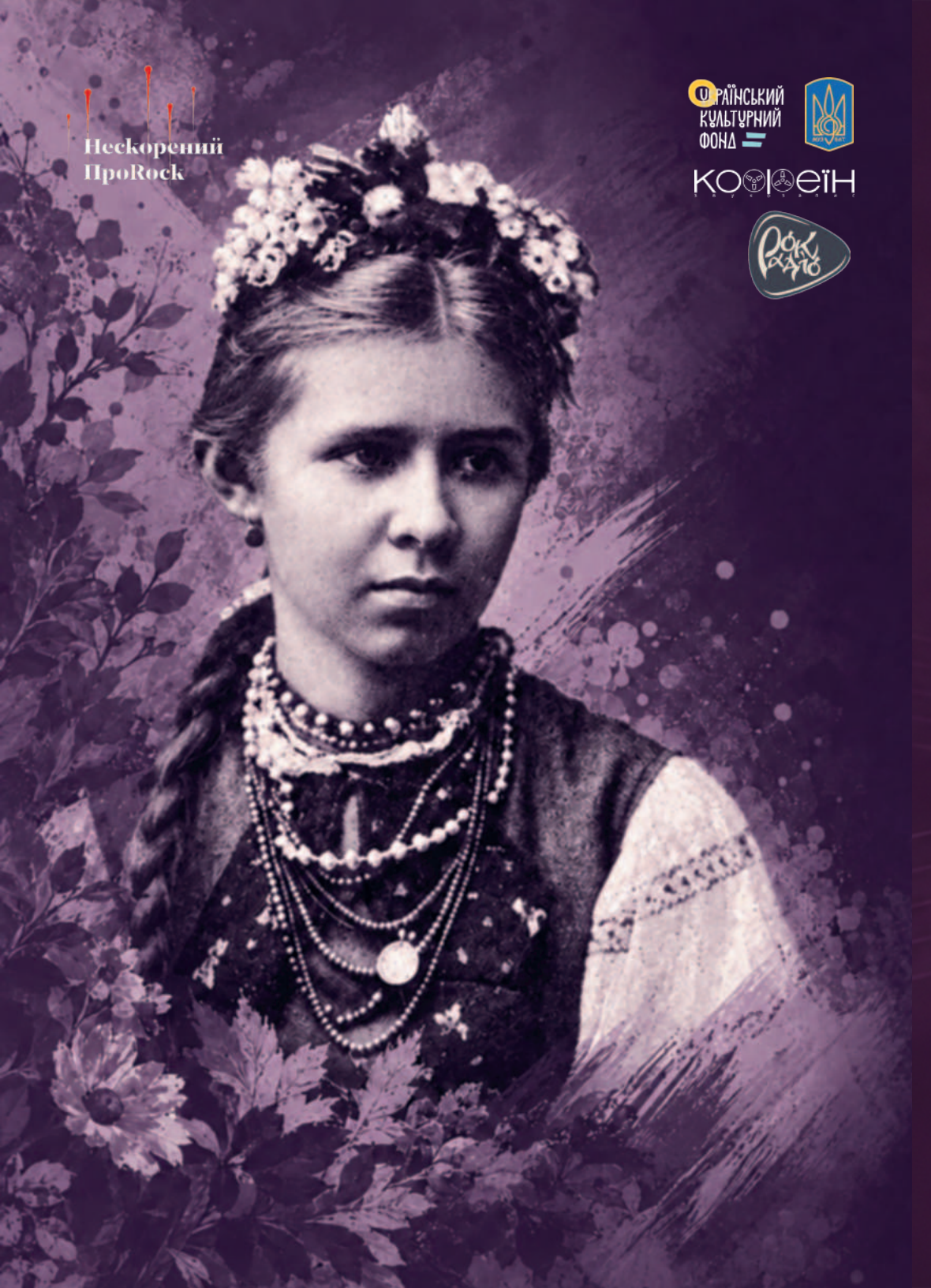
Нескорений ПроRock

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

СЛУХАТИ

Співанник

Нескорений
ПроRock
Український
культурний
фонд
Рок радіо

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

Пісні сучасних українських
виконавців на вірші
Лесі Українки
з нотами та акордами

Співанник

Київ / Видавництво «Дзеркало світу» / 2026

УДК 85.319.4
У 45

Проєкт «Нескорений ПроRock»
реалізовано за фінансової підтримки
Українського культурного фонду.
Організаційна підтримка проєкту
ГС «Музичний батальйон»
https://muzbat.org

Співаник «Нескорений ПроRock. Леся Українка» унікальний тим, що в ньому зібрано сучасні музичні версії пісень на вірші однієї з найвидатніших постатей української культури.

Поезія Лесі Українки – сильна, вільна, глибока й напрочуд сучасна. У новому музичному звучанні її слово відкривається по-іншому, зберігаючи свою силу, емоційність і незламний дух.

Подані у співанику ноти, акорди та тексти пісень дадуть можливість користуватися виданням не лише фаховим музикантам, а й усім, хто хоче відкрити творчість Лесі Українки через музику.

Для широкого кола шанувальників української поезії та музики

ISMN 979-0-9007137-1-1
© Роман І.О., Юрков О.В., ідея, 2019
© ГС «Музичний батальйон», музичні записи, упорядкування 2026
© Бєглов К., логотип серії, 2020
© ТОВ «Видавництво «Дзеркало світу», оригінал-макет, 2026

«Нескорений ПроRock» – музичний проєкт, що відкриває по-новому творчість видатних українських поетів

«Нескорений ПроRock. Леся Українка» – це спроба наблизити велику українську поетесу до людини XXI століття мовою, якою сьогодні говорить культура: музикою, образом і сучасними технологіями.

Леся Українка давно стала класиком, але її слово не належить лише минулому. У ньому – свобода думки, сила характеру, любов, спротив, гідність і віра в людину. Те, про що вона писала понад століття тому, дивовижним чином відгукується в українському сьогоденні.

У цьому співанику її поезія отримує нове музичне життя. Українські виконавці й композитори створили пісні на вірші Лесі Українки, поєднавши її слово з різними музичними стилями та сучасним звучанням. Ноти, акорди й тексти дають можливість не лише слухати ці твори, а й виконувати їх – професійним музикантам, аматорам, молоді, усім, хто хоче відкрити Лесю через музику.

Але сьогодні змінюється не лише те, як ми слухаємо минуле, а й те, як ми його бачимо.

Сучасні технології дали можливість по-новому попрацювати з архівною спадщиною. Старі світлини Лесі Українки, частина яких збереглася в невисокій якості, були дбайливо відновлені та покращені. Вони не замінюють історичну правду, а допомагають уважніше роздивитися знайомі риси, побачити за хрестоматійним портретом живу людину.

Для нас це важлива частина задуму. Ми хочемо, щоб Леся Українка була не лише портретом зі шкільного підручника чи ім'ям із минулого. Щоб її впізнавали, її читали, її слухали, її пісні співали.

Саме тому в одному виданні зустрічаються оригінальне слово поетеси, сучасна музика, ноти, історичні матеріали та оновлені архівні світлини.

«Нескорений ПроRock» будує міст між поколіннями. Ми не змінюємо минуле – ми використовуємо можливості сьогодення, щоб воно знову стало близьким, зрозумілим і живим.

Бо справжня культурна спадщина живе доти, доки кожне нове покоління відкриває її для себе.

Леся Українка (Лариса Петрівна Косач)
1871–1913
Останнє фото. Київ, травень 1913 р.

Леся Українка

Передмова

Голос, що продовжує звучати

Коли ми чуємо ім'я Лесі Українки, у кожного з нас постає певний, давно закарбований образ. Жінка, яка багато страждала, змучена хворобою і болем. І та, яка сказала: «Щоб не плакать, я сміялась».

Але якщо роздивитися її ближче й пізнати глибше, перед нами постане зовсім інша Леся. Гостра, іронічна, дуже вимоглива до себе. Жінка, закохана в життя, музику, слово, людей і понад усе — у свободу. Жінка, яка бачила Україну частиною Європи і все життя розширювала межі того, якою може бути українська культура.

Лариса Косач виросла в родині, де література, музика, історія, мови й громадська робота не були окремими «заняттями». Це був спосіб життя.

Її мати, Олена Пчілка, була письменницею, видавчинею, фольклористкою. Її дядько, Михайло Драгоманов, став одним із найважливіших інтелектуальних співрозмовників молодої Лесі. У цій родині читали, перекладали, вчили мови, збирали фольклор, сперечалися про Україну і світ.

Леся почала писати дуже рано. Підліткою вже друкувалася, а згодом створила поезію і драматургію, які вивели українську літературу далеко за межі побутового чи етнографічного прочитання.

Вона просто не хотіла вміщатися в рамки. Її цікавив світ — великий, складний, суперечливий. І українська культура в її уявленні теж мала бути такою: відкритою, сучасною, сміливою, європейською.

Окрема сторінка її життя — музика. Леся Українка серйозно займалася фортепіано і дуже болісно переживала, коли хвороба обмежила можливість систематично грати. У листі до Михайла Драгоманова вона навіть зізнавалася, що з неї, можливо, вийшла б краща музика, ніж поетка.

Можливо. Але музика з неї нікуди не зникла.

Вона залишилася в ритмі її поезії, у паузах і діалогах, у драматургії, у тому, як звучить «Лісова пісня». У її текстах природа не просто описується — вона говорить голосами, інтонаціями, мелодіями.

Леся не потребує нашого «осучаснення». Вона потребує, щоб ми її почули. Лірична і гостра. Ніжна і безкомпромісна. Земна і міфологічна. Та, яка може бути майже нечутною — і та, яку вже неможливо не почути. Це співаник поєднує ноти, акорди, тексти пісень і документальні сторінки з життя письменниці. Ми зібрали їх, щоб повернути за іменем Леся Українка — живу людину. Її живий голос. Не канонічний. Не музейний. Живий! Голос, який стає силою. Голос, який стає музикою.

Ірина Бутко

Новий альбом серії «Нескорений ПроRock» — це наш досвід контакту із творчістю Лесі Українки через музику. 12 артистів самостійно обрали її вірші й поєднали їх з власними мелодіями. В моменті глибокої інтимної творчої близькості з'явилися 12 композицій. 12 прекрасних, світлих літніх квітів серед війни.

Драматургія альбому вибудувана як цілісна мандрівка. Вона відкривається сонячною композицією Анни Заклецької, Просто Енджі та гурту TheKUM, розганяється літнім драйвом TaRuta, занурює у глибоку лірику TONKO, а завершується новим філософським переосмисленням легендарної «Досадоньки» від Сестер Тельнюк, де інструментальні партії плинуть, наче гірський струмок. В середині співіснують та доповнюють один одного: етно-рок від «Друже Музико» та Лесі Рой й Телері, сучасне етно-звучання GG ГуляйГород, прозорі поп-композиції від Shopping Hour Club, Христини Панасюк, Ореста Криси та Ольги Нестеренко, інтимність Ірини Бутко та світлість Осяйна&Живосил

Над звучанням працювала ціла команда видатних звукорежисерів — Анатолій Сорока, Андрій Макаренко, Костянтин Костенко, Євген Москаленко Роман Черенов, Валерій Травневий, Сергій Тягнирядно.

Для мене цей проєкт — не просто аудіозапис. Це жива палітра спогадів, емоцій, подихів і навіть запахів. Ми віддаємо альбом у світ з надією, що він підтримає, зігріє та подарує слухачам світло. І, можливо, допоможе по-новому закохатися в поезію жінки, яка понад усе любила життя.

Таня Ша Шамшетдінова,
кураторка та продюсерка проєкту

ЗМІСТ

5 Передмова Ірина Бутко, Таня Ша Шамшетдінова
8 Не жаль мені, що я тебе кохаю The KUM та Анна Заклецька
10 Не стій, вербо, над водою **Гурт «**TaRuta»

12 Листи

14 До моря. Одеса TONKO
16 Пісня Христина Панасюк
18 Давня весна Орест Криса & Ольга Нестеренко

20 З дитинства

22 Brioso Гурт «Друже Музико»

24 Життя, що стало словом

26 Ой, в раю-раю Леся Рой (гурт «Телері»)
28 Хотіла б я піснею стати GG ГуляйГород

30 Музика в житті

32 Грай, моя пісне Shopping Hour Club feat. Дмитро Войтех

34 «Лісова пісня»

36 Ноктюрн Ірина Бутко
38 На давній мотив Осяйна & Живосил

40 Спогади про Лесю

42 Досадонька Тельнюк: Сестри

44 Слово про Лесю

46 Образ у мистецтві

Не жаль мені, що я тебе кохаю

The KUM та
Анна Заклецька

Слова Лесі Українки
Музика Віталія Каменюченка

Нескорений ПроRock

A Dadd^{9} F♯m^{7} E
Не жаль мені, що я тебе кохаю,
Та в нас дороги різно розійшлись.
Ні не кажи, що зійдуться колись!
Не зійдуться, мій друже, я те знаю.

Моє кохання – то для тебе згуба:
Ти наче дуб високий та міцний,
Я ж наче плющ похилий та сумний, –
Плюща обійми гублять силу дуба.

Dadd^{9} Aadd^{9} F♯m^{7} E
У-у-у-у-у! Моє кохання!
У-у-у-у-у! То для тебе згуба.
У-у-у-у-у! Плюща обійми,
У-у-у-у-у! Гублять силу дуба.

приспів

Та без притулку плющ зелений в'яне,
Я не зав'яну, я знайду руїни,
Я одягну обдерті, вбогі стіни,
Зелений плющ оздобою їм стане.

В країну смутку вітерець прилине
І принесе мені луну розмови
Від мого дуба любого з діброви, –
І спогад любих літ повік не згине.

Помірно

A Dadd9 F♯m7 E A Dadd9 F♯m7 E

Не жаль ме-ні, що я те - бе ко - ха - ю, та в нас до-ро-ги різ-но ро-зій-шлись.

A Dadd9 F♯m7 E A Dadd9 F♯m7 E

Ні, не ка-жи, що зій-дуть-ся ко-лись! Не зій-дуть-ся, мій дру-же, я те зна - ю.

Dadd9 Aadd9 F♯m7 E Dadd9 Aadd9 F♯m7 E

У - у - у - у - у! Мо-є ко-хан-ня — У - у - у - у - у! то для те-бе згу-ба:

Dadd9 Aadd9 F♯m7 E Dadd9 Aadd9 F♯m7 E

У - у - у - у - у! плю-ща о-бій-ми У - у - у - у - у! губ-лять си-лу ду-ба.

Леся Українка із Маргарітою Комаровою, 1889 р.

Не стій, вербо, над водою

Гурт «TaRuta»

Народна пісня в обробці Лесі Українки

Аранжування гурту «TaRuta»

Нескорений ПроRock

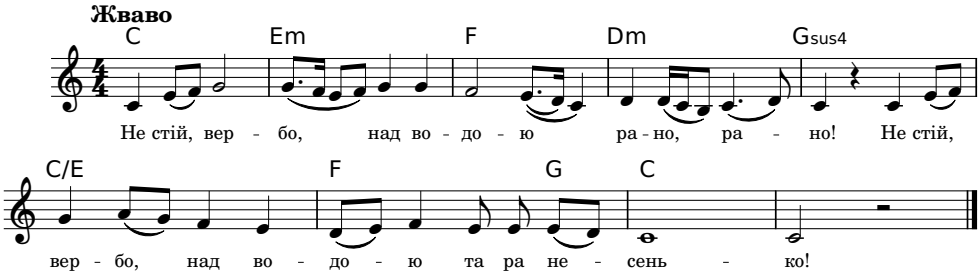
C Em F
Не стій, вербо, над водою
Dm Gsus^4
рано, рано!
C/E F
Не стій, вербо, над водою
G C
та ранесенько!

Розвий, вербо, сімсот квіток
рано, рано!
Розвий, вербо, сімсот квіток
та ранесенько!

Що всім хлопцям по квітоньці
рано, рано!
Що всім хлопцям по квітоньці
та ранесенько!

Тільки Грицеві нема квітки
рано, рано!
Тільки Грицеві нема квітки
та ранесенько!

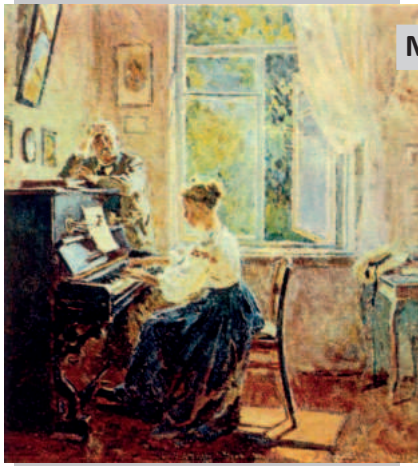
Єсть йому квітка – Улянка-дівка
рано, рано!
Єсть йому квітка – Улянка-дівка
та ранесенько!

Леся Українка з Аріадною Драгомановою, 1895 р.

Живий голос

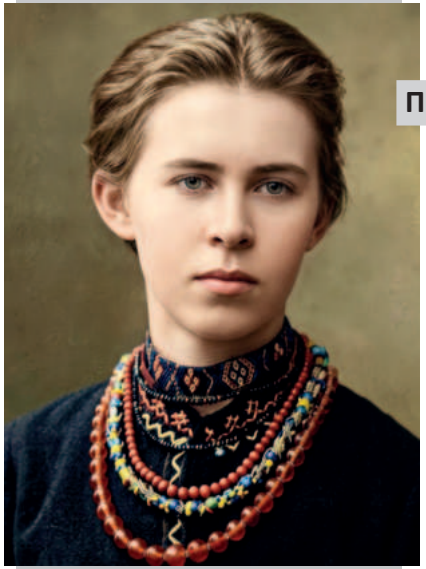

В. Забашта. Микола Лисенко слухає гру Лесі Українки. Олія. 1961 р.

Музика як друга професія

«Мені часом здається, що з мене вийшов би далеко кращий музика, ніж поет…» – Леся Українка, лист до Михайла Драгоманова, 1890

Ця фраза допомагає побачити Лесю Українку не лише як авторку текстів, які згодом стали піснями, а як людину з власним глибоким музичним досвідом. Вона займалася фортепіано, слухала класичний репертуар, знала народну пісню і мислила звук як природну частину творчості.

Леся Українка

Працювати у тяжку добу

«Мені судилося жити й працювати у тяжку добу – хто зна, чи діжду я кращої!» – Леся Українка, лист до Михайла Старицького, 1894

У цих словах – не поза і не декларація, а ясне розуміння часу, в якому українська культура виборювала право на власний голос. Для сучасного читача ця інтонація особливо важлива: творчість для Лесі Українки була не втечею від дійсності, а способом діяти всередині неї.

Леся Українка за робочим столом

Не писати «як-небудь»

У берлінському листі 1899 року, перебуваючи в складних умовах лікування, Леся Українка пояснює, чому не може просто «відбути» літературну роботу. Її вимогливість до тексту була принциповою: писати публічно можна лише тоді, коли маєш змогу віддати роботі весь доступний хист. Це дуже сучасний портрет професійної авторки, яка цінує не сам факт публікації, а якість зробленого.

Фольклор як спільна справа

У 1908 році Леся Українка разом із Климентом Квіткою чекала фонограф і воскові валики, щоб записати думи у виконанні кобзаря Гната Гончаренка. Записи планували передати Філарету Колессі для нотування та наукового видання. Отже, Леся Українка була не тільки авторкою, а й активною учасницею збереження української звукової пам'яті.

Леся Україна з братом Михайлом

Леся Українка, Крим

Як народжувалася Мавка

«А то ще я й здавна тую Мавку «в умі держала»…» – Леся Українка, лист до матері, 1911

У листі про «Лісову пісню» Леся Українка згадує волинські ліси, дитячі оповіді про мавок, нічні прогулянки в Колодяжному та урочище Нечімне. Отже, один із найвідоміших творів української літератури постав не з абстрактної міфології, а з особистої пам'яті – з ландшафту дитинства, почутого фольклору і багаторічно «виношуваного» образу.

До моря. Одеса

TONKO

Слова Лесі Українки
Музика Тетяни Шамшетдінової та Віталія Кириченка

Нескорений ПроRock

Ab
Вже сонечко в море сіда;
Gb Db
У тихому морі темніє;
Ab
Прозора, глибока вода,
Bbm7 Eb
Немов оксамит, зеленіє.

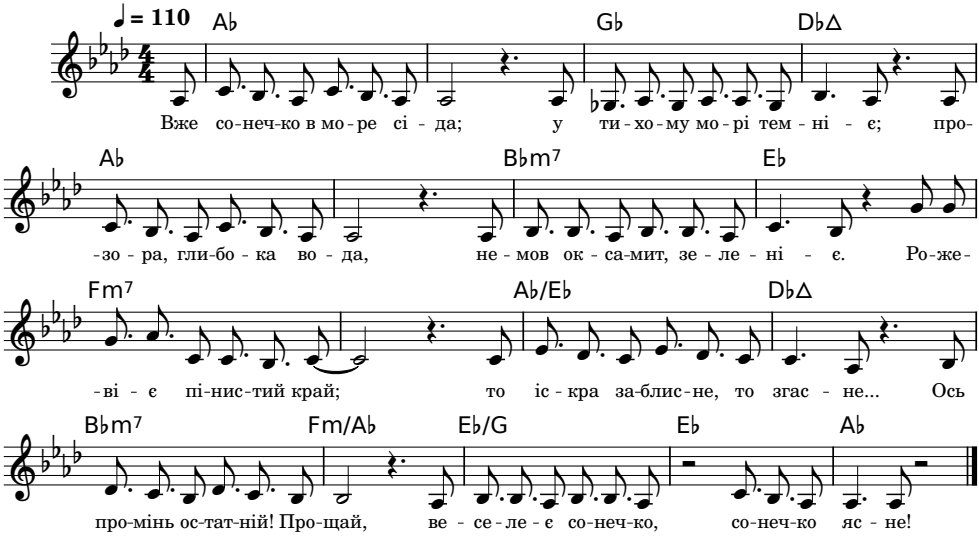
Fm7
Рожевіє пінистий край;
Ab/Eb Db
приспів То іскра заблисне, то згасне…
Bbm7 Fm/Ab
Ось промінь останній! Прощай,
Eb/G Eb Ab
Веселеє сонечко ясне!

На хвилях зелених тремтять
Червонії іскри блискучі
І ясним огнем миготять,
Мов блискавка з темної тучі.

приспів

А де корабель ваш пробіг,
Дорога там довга й широка
Біліє, як мармур, як сніг,
І ледве примітне для ока.

приспів

Леся Українка в Криму, 1897 р.

Христина Панасюк

Слова Лесі Українки
Музика Христини Панасюк

Нескорений ПроRock

D Em
Чи є кращі між квітками
A^7 Bm Bm/A
Та над веснянії?
G Em
Чи є в житті кращі літа
A^7 D
Та над молодії?
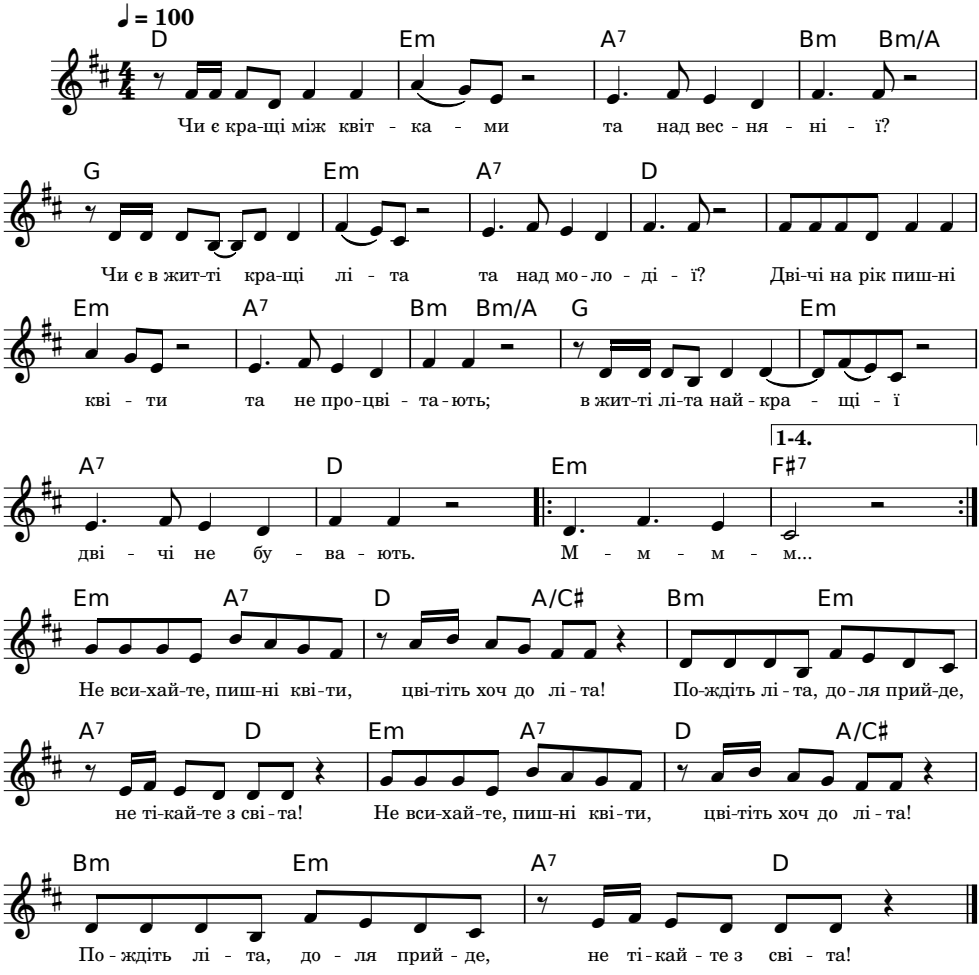
Двічі на рік пишні квіти
Та не процвітають;
В житті літа найкращії
Двічі не бувають.

приспів

Em A^7
Не всихайте, пишні квіти,
D A/C♯
Цвітіть хоч до літа!
Bm Em
Пождіть літа, доля прийде,
A^7 D
Не тікайте з світа!

Та ще ж квіти не посохли,
Рута зелененька, –
Не журися, дівчинонько,
Ще ж ти молоденька!

приспів

♩ = 100
D Em A7 Bm Bm/A
Чи є кра-щі між квіт - ка - ми та над вес - ня - ні - ї?
G Em A7 D
Чи є в жит-ті кра-щі лі - та та над мо - ло - ді - ї? Дві-чі на рік пиш-ні
Em A7 Bm Bm/A G Em
кві - ти та не про-цві - та - ють; в жит-ті лі-та най - кра - щі - ї
1-4.
A7 D Em F♯7
дві - чі не бу - ва - ють. М - м - м - м...
Em A7 D A/C♯ Bm Em
Не вси-хай-те, пиш-ні кві-ти, цві-тіть хоч до лі - та! По-ждіть лі - та, до - ля прий-де,
A7 D Em A7 D A/C♯
не ті-кай-те з сві - та! Не вси-хай-те, пиш-ні кві-ти, цві-тіть хоч до лі - та!
Bm Em A7 D
По - ждіть лі - та, до - ля прий - де, не ті - кай - те з сві - та!

Давня весна

Орест Криса &
Ольга Нестеренко

Слова Лесі Українки
Музика Ореста Криси

B♭ A♭ E♭ F
Була весна весела, щедра, мила,
B♭ A♭ E♭ F
Промінням грала, сипала квітки,
Gm F
Вона летіла хутко, мов стокрила,
Gm F
За нею вслід співучії пташки!

Все ожило, усе загомоніло –
Зелений шум, веселая луна!
Співало все, сміялось і бриніло,
А я лежала хвора й самотна.

приспів 1

B♭ A♭ B♭ Fm
Моя душа ніколи не забуде
B♭ A♭ Gm F
Того дарунку, що весна дала;
Cm F
Весни такої не було й не буде,
Cm F
Як та була, що за вікном цвіла.

Я думала: «Весна для всіх настала,
Дарунки всім несе вона, ясна,
Для мене тільки дару не придбала,
Мене забула радісна весна».
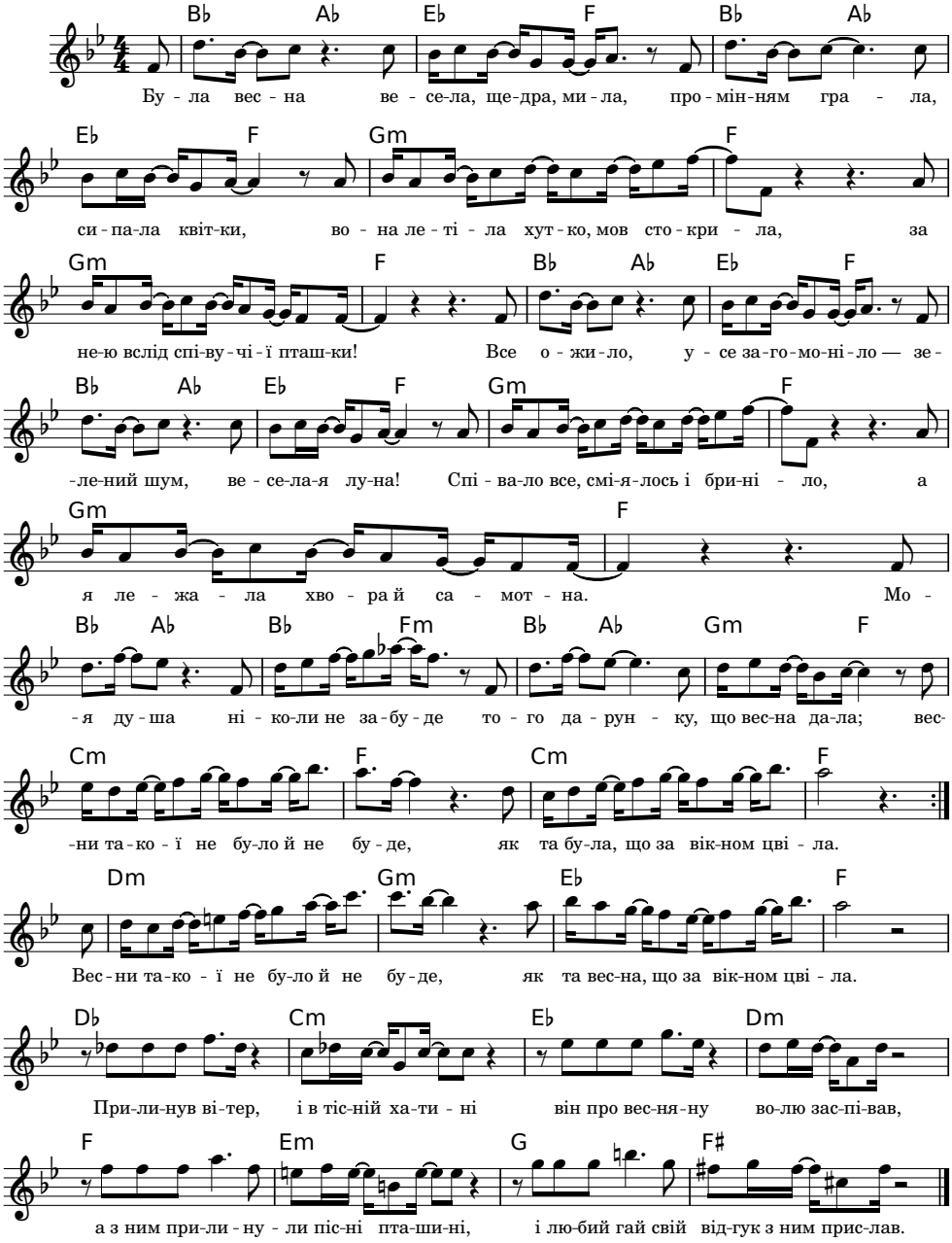
Ні, не забула! У вікно до мене
Заглянули від яблуні гілки,
Замиготіло листячко зелене,
Посипались білесенькі квітки.

приспів 2

D♭ Cm
Прилинув вітер, і в тісній хатині
E♭ Dm
Він про весняну волю заспівав,
F Em
А з ним прилинули пісні пташині,
G F♯
І любий гай свій відгук з ним прислав.

приспів 1

Помірно

B♭ A♭ E♭ F B♭ A♭
Бу - ла вес - на ве - се-ла, ще-дра, ми - ла, про - мін-ням гра - ла,
E♭ F Gm F
си - па-ла квіт-ки, во - на ле - ті - ла хут - ко, мов сто - кри - ла, за
Gm F B♭ A♭ E♭ F
не-ю вслід спі-ву - чі - ї пташ-ки! Все о - жи - ло, у - се за - го - мо-ні - ло — зе -
B♭ A♭ E♭ F Gm F
-ле-ний шум, ве - се-ла-я лу-на! Спі - ва-ло все, смі-я-лось і бри-ні - ло, а
Gm F
я ле - жа - ла хво - ра й са - мот - на. Мо -
B♭ A♭ B♭ Fm B♭ A♭ Gm F
-я ду - ша ні - ко-ли не за-бу - де то - го да - рун - ку, що вес-на да-ла; вес-
Cm F Cm F
-ни та - ко - ї не бу-ло й не бу - де, як та бу-ла, що за вік-ном цві - ла.
Dm Gm E♭ F
Вес - ни та - ко - ї не бу-ло й не бу - де, як та вес-на, що за вік-ном цві - ла.
D♭ Cm E♭ Dm
При-ли-нув ві-тер, і в тіс-ній ха-ти - ні він про вес-ня-ну во-лю зас-пі-вав,
F Em G F♯
а з ним при-ли - ну - ли піс-ні пта-ши-ні, і лю-бий гай свій від-гук з ним прис-лав.

З дитинства:
Леся з Волині

Лариса Косач. Дитинство, з якого виросли європейська ерудиція і волинська Мавка

Лариса Косач народилася 25 лютого 1871 року у Звягелі. Її раннє дитинство минало між родинними оселями на Волині, а Колодяжне стало одним із головних місць пам'яті – не лише біографічної, а й творчої. Тут формувалося відчуття мови, природи, народної пісні та фольклорних образів, які згодом увійдуть у поезію і драматургію.

Найближчим дитячим товаришем Лесі Українки був старший брат Михайло. За спогадами сестри Ольги Косач-Кривинюк, вони разом гралися, читали, навчалися й були настільки нерозлучні, що в родині їх жартома називали одним спільним ім'ям. Це була не лише братерська близькість: Михайло став співрозмовником і співучасником ранніх літературних та перекладацьких задумів.

Формальної шкільної освіти Леся Українка не здобула. У дитинстві вона навчалася з приватними вчителями, а згодом дуже багато працювала самостійно. Результатом стала виняткова ерудиція: іноземні мови, історія, світова література, переклад, фольклористика. У дев'ятнадцять років вона уклала для молодшої сестри Ольги працю «Стародавня історія східних народів» – щоб та могла вивчати історію українською мовою.

Перший відомий вірш «Надія» Леся Українка написала дев'ятирічною у 1880 році під враженням від заслання тітки Олени Косач. А 1884 року в львівському часописі «Зоря» з'явився підпис «Леся Українка». Від раннього дитинства в її житті поруч ішли особисте і громадянське, родинне і національне – саме тому ранні сторінки біографії так добре пояснюють зрілу письменницю.

Леся Українка з братом Михайлом

Михайлику мій любий!
Я зважила собі
Сьогодні написати
У віршах лист тобі.
Перо й чорнило маю,
Натхнення лиш нема!
А надо мною муза
Стоїть, як стовп, німа.

Вірш «До брата Михайла»
Квітень 1890 р, Колодяжне

Леся Українка у вінку, 1888 р.

Brioso

Гурт «Друже Музико»

Слова Лесі Українки
Адаптація тексту
й музика Максима
Трубнікова
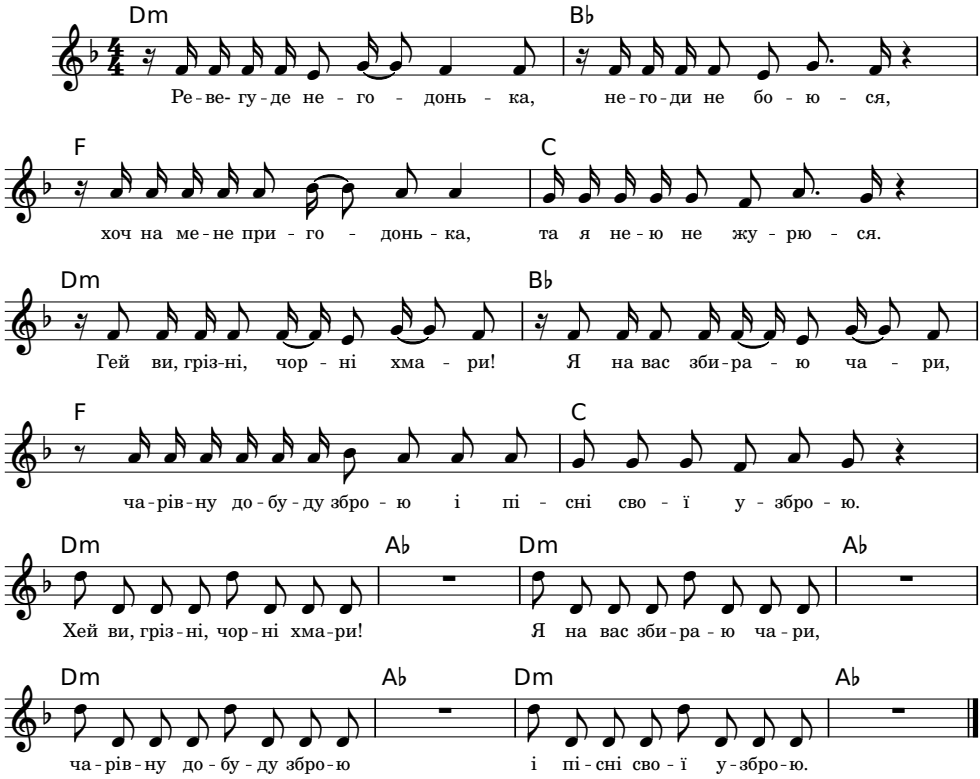

Dm
Реве-гуде негодонька,
B♭
Негоди не боюся,
F
Хоч на мене пригодонька,
C
Та я нею не журюся.
Dm
Гей ви, грізні, чорні хмари!
B♭
Я на вас збираю чари,
F
Чарівну добуду зброю
C
І пісні свої узброю.

приспів

Dm A♭
Гей ви, грізні, чорні хмари!
Dm A♭
Я на вас збираю чари,
Dm A♭
Чарівну добуду зброю
Dm A♭
І пісні свої узброю.

Дощі ваші дрібненькії
Обернуться в перли дрібні,
Поломляться ясненькії
Блискавиці ваші срібні.
Я ж пущу свою пригоду
Геть на тую бистру воду,
Я розвію свою тугу
Вільним співом в темнім лугу.

приспів

Реве-гуде негодонька,
Негоди не боюся,
Хоч на мене пригодонька,
Та я нею не журюся.
Я ж пущу свою пригоду
Геть на тую бистру воду,
Я розвію свою тугу
Вільним співом в темнім лугу.

приспів

ЗВЯГЕЛЬ. Тут 25 лютого 1871 року народилася Лариса Петрівна Косач. Початок біографії, яка з Волині вийшла у світову культуру.

КОЛОДЯЖНЕ. Родинний простір Косачів і одна з головних географій Лесиної пам'яті: книги, музика, фольклор, ліс і перші творчі досвіди.

Колодяжне. Будинок Косачів

Леся Українка з братом Михайлом на березі моря в Криму, 1897 р

Климент Квітка

Леся Українська з мамою Оленою Пчілкою

Леся Українська з подругою Ольгою Кобилянською, 1901 р.

ЛЕСЯ І МИХАЙЛО КОСАЧ. Брат і сестра були найближчими товаришами дитинства: разом читали, навчалися, перекладали й входили у світ літератури.

ОЛЕНА ПЧІЛКА І РОДИНА. Мати, письменниця й фольклористка Олена Пчілка створила в родині середовище, де українська мова й культура були щоденною практикою.

МУЗИКА могла стати другою професією Лесі Українки. Вона серйозно грала на фортепіано й пронесла любов до музики через усе життя.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА ТА ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА. Двох письменниць поєднували дружба, інтелектуальна близькість і взаємна підтримка. Їхнє листування – окрема сторінка української культури.

КЛИМЕНТ КВІТКА. Чоловік і музикознавець, який записав з голосу Лесі Українки сотні народних мелодій. Їхня спільна праця зберегла унікальний пласт пісенної пам'яті.

КРИМ / КАВКАЗ / ЄГИПЕТ. Подорожі часто були вимушені лікуванням, але вони розширювали культурну географію письменниці й входили до її листів та творчих задумів.

РУКОПИС «ЛІСОВОЇ ПІСНІ». Твір, у якому волинський фольклор і особиста пам'ять стали модерною європейською драмою.

Ой, в раю-раю

Леся Рой (гурт «Телері»)

Слова Лесі Українки
Музика Лесі Рой

Нескорений ПроRock

Cm F Cm
Ой в раю, в раю, близько Дунаю
B♭ A♭
(Щедрий вечір!)
E♭ B♭ A♭
виросло зело, всім нам весело.
B♭ Cm
(Добрий вечір!)

В нього стебельце – з коп'я деревце,
на ньому гілки – золоті стрілки.

А на вершечку квіточка сяє,
квіточка сяє, рай звеселяє.

Десь узялася лютая змія,
розп'яла крило та понад зело,

ясна квіточка потьмарилася,
райськая земля засмутилася.
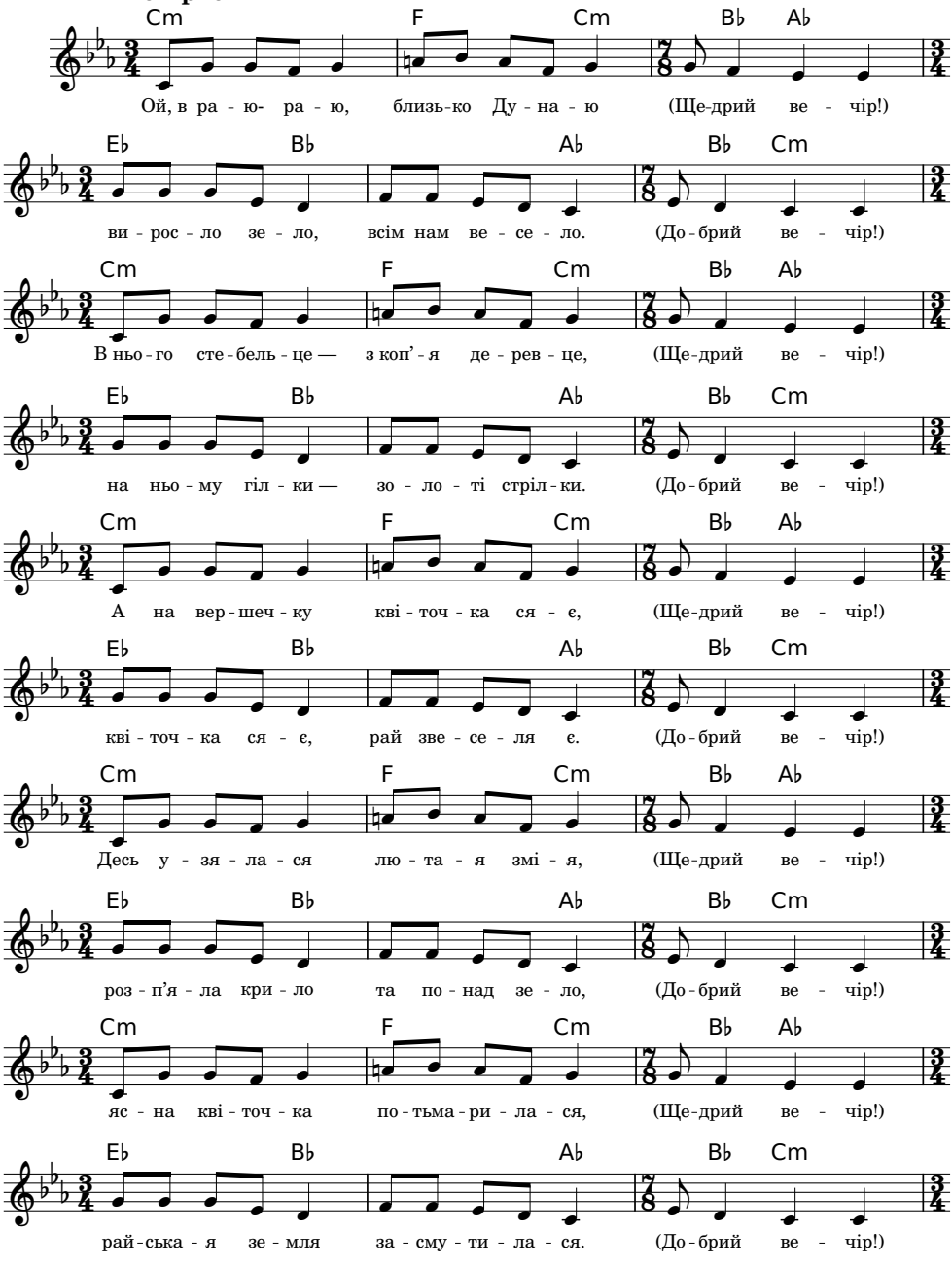
F E♭ C
Ой надбіг, надбіг білий молодець,
білий молодець, всім переборець,
вирізав сучок та зробив лучок,
вломив гілочку, ясну стрілочку,
устрелив змію попід реберце,
попід реберце в самеє серце.

А де кров кане, там пожар стане
та запалають гори-долини.

Райськая птиця вся сполошиться,
замахне крилом та понад зелом,

ярая квітка злотом засяє,
нехай же сяє та й не згасає.

Помірно

Cm F Cm B♭ A♭
Ой, в ра - ю- ра - ю, близь-ко Ду - на - ю (Ще-дрий ве - чір!)
E♭ B♭ A♭ B♭ Cm
ви - рос - ло зе - ло, всім нам ве - се - ло. (До-брий ве - чір!)
Cm F Cm B♭ A♭
В ньо-го сте-бель-це — з коп'-я де - рев - це, (Ще-дрий ве - чір!)
E♭ B♭ A♭ B♭ Cm
на ньо - му гіл - ки — зо - ло - ті стріл - ки. (До-брий ве - чір!)
Cm F Cm B♭ A♭
А на вер - шеч - ку кві - точ - ка ся - є, (Ще-дрий ве - чір!)
E♭ B♭ A♭ B♭ Cm
кві - точ - ка ся - є, рай зве - се - ля є. (До-брий ве - чір!)
Cm F Cm B♭ A♭
Десь у - зя - ла - ся лю - та - я змі - я, (Ще-дрий ве - чір!)
E♭ B♭ A♭ B♭ Cm
роз - п'я - ла кри - ло та по - над зе - ло, (До-брий ве - чір!)
Cm F Cm B♭ A♭
яс - на кві - точ - ка по - тьма - ри - ла - ся, (Ще-дрий ве - чір!)
E♭ B♭ A♭ B♭ Cm
рай-ська - я зе - мля за - сму - ти - ла - ся. (До-брий ве - чір!)

Хотіла б я піснею стати

GG ГуляйГород

Слова Лесі Українки
Адаптація тексту
й музика GG ГуляйГород

Нескорений ПроRock
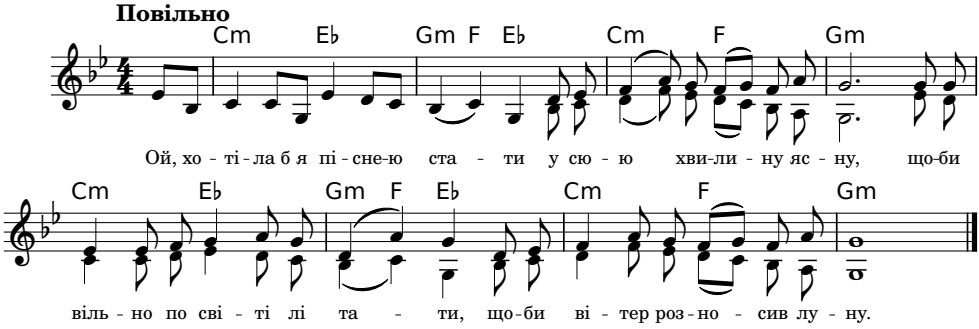
C Eb Gm F Eb
Ой, хотіла б я піснею стати
Cm F Gm
У сюю хвилину ясну,
C Eb Gm F Eb
Щоби вільно по світі літати,
Cm F Gm
Щоби вітер розносив луну.

Щоби геть аж під яснії зорі
Полинути співом дзвінким,
Та й упасти на хвилі прозорі,
Буяти над морем хибким.

Ой, лунали б тоді мої мрії
І щастя моє таємне,
Все ясніші, ніж зорі яснії,
Все гучніші, ніж море гучне.

Леся Українка (зліва) та Олена Пчілка серед знайомих. Зелений гай, 1904-1905 рр.

Старицька і Косачівни.
Групове фото

Лесі Українки

Леся Українка та Климент Квітка слухають на площі бандуриста. м. Гадяч

У родині Косачів музика була частиною домашнього життя. Леся Українка вчилася гри на фортепіано, і музичні заняття для неї були не декоративною «освітою панночки», а справжньою потребою.

Коли хвороба обмежила можливість систематично грати, це стало особистою втратою. У листах вона повертається до музики з характерною сумішшю самоіронії та болю. Але музичний слух нікуди не зник: він перейшов у ритміку поезії, драматичну композицію, тонке відчуття інтонації і, зрештою, у фольклористичну роботу.

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського наголошує на багаторічній роботі Лесі Українки як фольклористки та на записах народних мелодій, зроблених з її голосу Миколою Лисенком і Климентом Квіткою. Особливо вагомим підсумком стала збірка «Народні мелодії. З голосу Лесі Українки», видана 1917–1918 років.

Колодяжне.
Будинок Косачів

225 пісень, які вона несла в пам'яті

Климент Квітка записував народні мелодії з голосу Лесі Українки між 1899 і 1913 роками. Підсумкове видання містить 225 пісень, згрупованих за 18 жанровими розділами: веснянки, купальські, жниварські, колядки, щедрівки, весільні, історичні, козацькі, рекрутські, балади, ліричні, жартівливі, танцювальні, колискові, дитячі та інші.

Квітка підкреслював, що більшість цих мелодій Леся Українка перейняла в дитинстві та ранній молодості від людей рідного волинського краю, деякі – від матері. Значну частину вона зберігала в пам'яті протягом усього життя. Цей факт особливо сильний для сучасного співаника: перед нами поетеса, у якої слово і народна мелодія зростали з одного кореня.

Зліва направо: Антон Шимановський, Леся Українка, Петро Косач, Олена Пчілка, п. Петерсон. Село Колодяжне, ґанок «великого» будинку. Червень, 1900 р. Фото Юрія Тесленка-Приходька

Грай, моя пісне

Shopping Hour Club feat Дмитро Войтех

Слова Лесі Українки
Музика Тетяни Шамшетдінової

Нескорений ПроRock

Em D/F♯ G
Досить невільная думка мовчала,
Cm⁶ Dsus⁴ Em
Мов пташка у клітці замкнута од світа,
B C▵ B C▵
Пісня по волі давно не літала,
Am⁷ Em
Приборкана тугою, жалем прибита.

Плинь, мой лісне, як хвиля хибкая, —
Вона не питає, куди вона плине;
Линь, моя пісне, як чайка прудкая, —
Вона не боїться, що в морі загине.
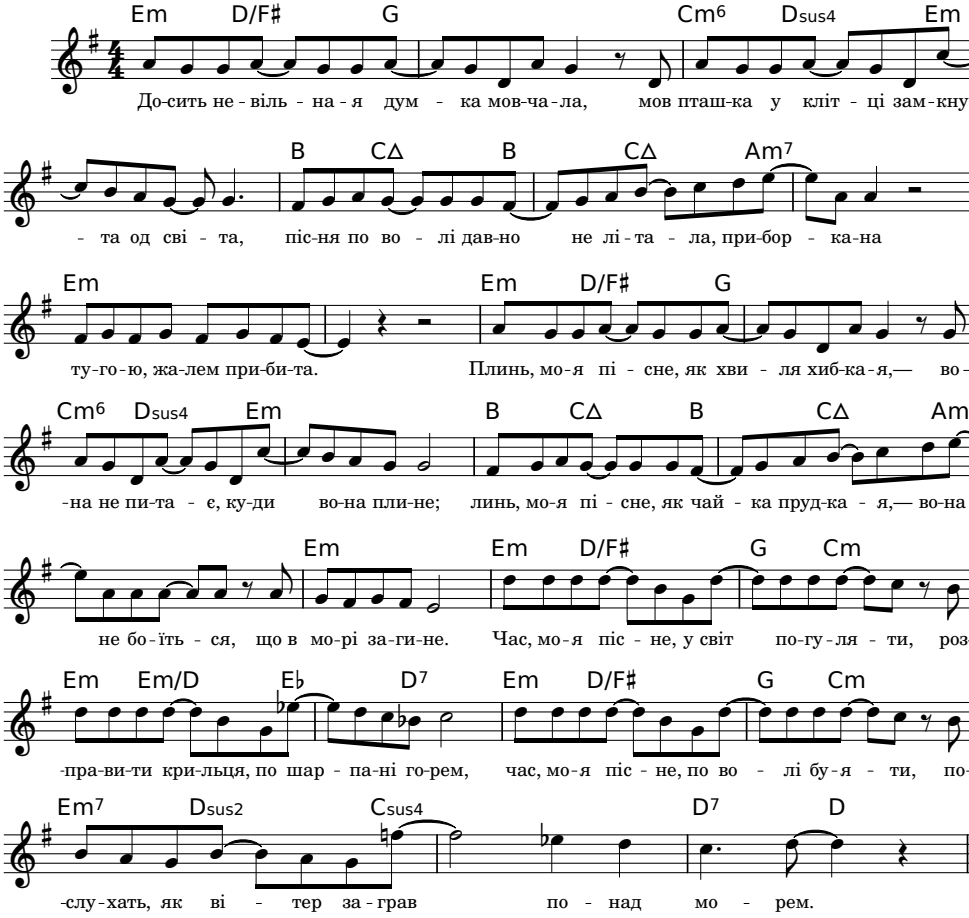
приспів

Em D/F♯ G Cm
Час, моя пісне, у світ погуляти,
Em Em/D E♭ D⁷
Розправити крильця, пошарпані горем,
Em D/F♯ G Cm
Час, моя пісне, по волі буяти,
Em⁷ Dsus² Csus⁴ D⁷ D
Послухать, як вітер заграв понад морем.

Грай, моя пісне, як вітер сей грає!
Шуми, як той шум, що круг човна вирує!
Дарма що відгуку вітер не має,
А шум на хвилиночку погляд чарує!..

Досить невільная думка мовчала,
Мов пташка у клітці замкнута од світа,
Пісня по волі давно не літала,
Приборкана тугою, жалем прибита.

приспів

Em D/F♯ G Cm6 Dsus4 Em
До-сить не-віль-на-я дум-ка мов-ча-ла, мов пташ-ка у кліт-ці зам-кну-
B CΔ B CΔ Am7
-та од сві-та, піс-ня по во-лі дав-но не лі-та-ла, при-бор-ка-на
Em Em D/F♯ G
ту-го-ю, жа-лем при-би-та. Плинь, мо-я пі-сне, як хви-ля хиб-ка-я,— во-
Cm6 Dsus4 Em B CΔ B CΔ Am7
-на не пи-та-є, ку-ди во-на пли-не; линь, мо-я пі-сне, як чай-ка пруд-ка-я,— во-на
Em Em D/F♯ G Cm
не бо-їть-ся, що в мо-рі за-ги-не. Час, мо-я піс-не, у світ по-гу-ля-ти, роз-
Em Em/D E♭ D7 Em D/F♯ G Cm
-пра-ви-ти кри-льця, по шар-па-ні го-рем, час, мо-я піс-не, по во-лі бу-я-ти, по-
Em7 Dsus2 Csus4 D7 D
-слу-хать, як ві-тер за-грав по-над мо-рем.

Пам’ять про ліс, що стала світовою драмою

«Лісова пісня» була написана влітку 1911 року в Кутаїсі – далеко від волинських лісів, які її породили. Чорновий текст драми з’явився всього за 10–12 днів. Леся Українка згодом пояснювала цей надзвичайний творчий спалах тугою за рідними лісами.

Образ Мавки жив у її уяві ще з дитинства. Мамині розповіді про мавок,

нічні прогулянки в Колодяжному, волинські ліси й урочище Нечимне поступово склалися у той особливий світ, де поруч із людьми живуть Лісовик, Русалка, Водяник, Перелесник і Мавка. У листі до матері Леся Українка згадувала, що Мавку вона давно «в умі держала», а над Нечимним цей образ особливо виразно поставав у її уяві.

Так особиста пам'ять про Волинь стала драмою про свободу, любов, вибір і незнищенність людської душі. І музика в цьому світі не випадкова: до окремого видання «Лісової пісні» 1914 року Леся Українка сама добирала народні волинські мелодії. Тому слово, природа й музика у творі існують як єдине ціле.

Леся Українка, Михайло Косач, Маргарита Комарова, 1889 р.

«Як солодко грає,
як глибоко крає,
розтинає білі груди,
серце виймає…»

Леся Українка.
«Лісова пісня»

Ноктюрн

Ірина Бутко

Слова Лесі Українки
Музика Ірини Бутко
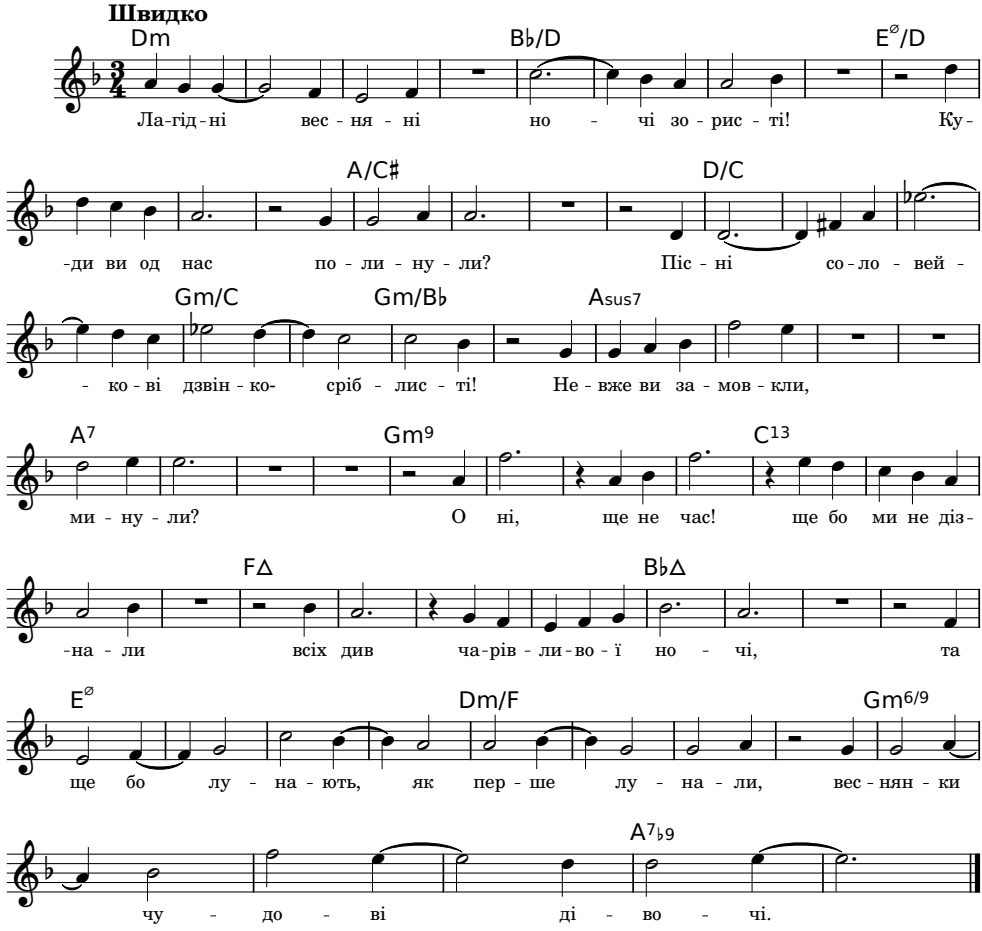
Нескорений ПроRock

Dm B♭/D
Лагідні весняніі ночі зористі!
E∅/D A/C♯
Куди ви од нас полинули?
D/C Gm/C Gm/B♭
Пісні соловейкові дзвінко-сріблисті!
Asus^{7} A^{7}
Невже ви замовкли, минули?

приспів

Gm^{9} C^{13}
О ні, ще не час! ще бо ми не дізнали
F ▵ B♭ ▵
Всіх див чарівливої ночі,
E∅ Dm/F
Та ще бо лунають, як перше лунали,
Gm$^{6}_{9}$ A^{7}♭$_{9}$
Веснянки чудові дівочі.

Ще маревом легким над нами витає
Блакитна весняная мрія,
А в серці розкішно цвіте-процвітає
Злотистая квітка – надія.

Швидко
Dm
B♭/D
E⌀/D
Ла-гід-ні вес-ня-ні но-чі зо-рис-ті! Ку-
A/C♯
D/C
-ди ви од нас по-ли-ну-ли? Піс-ні со-ло-вей-
Gm/C
Gm/B♭
Asus7
-ко-ві дзвін-ко- сріб-лис-ті! Не-вже ви за-мов-кли,
A7
Gm9
C13
ми-ну-ли? О ні, ще не час! ще бо ми не діз-
F△
B♭△
-на-ли всіх див ча-рів-ли-во-ї но-чі, та
E⌀
Dm/F
Gm6/9
ще бо лу-на-ють, як пер-ше лу-на-ли, вес-нян-ки
A7♭9
чу-до-ві ді-во-чі.

На давній мотив

Осяйна & Живосил
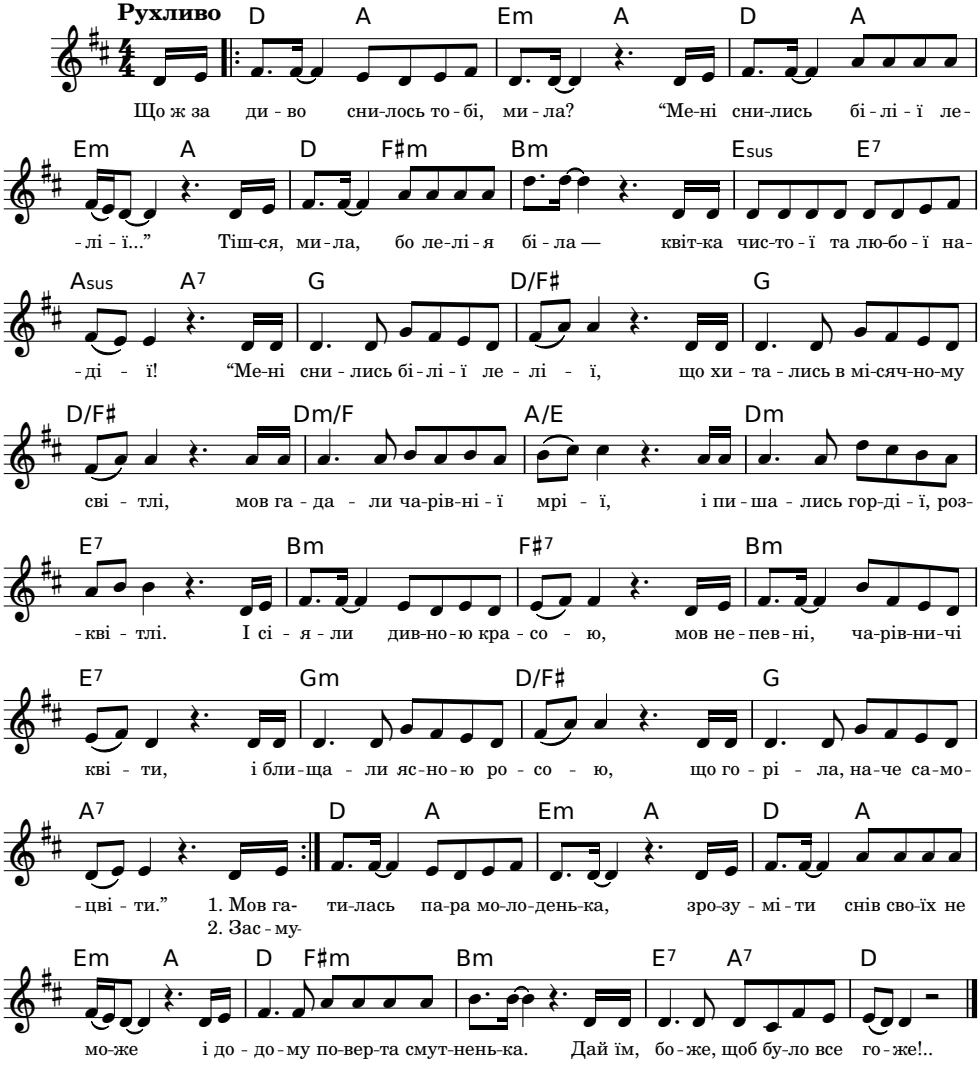
Слова Лесі Українки
Музика Василя Лютого

Нескорений ПроRock

D A Em A
– Що ж за диво снилось тобі, мила?
D A Em A
«Мені снились білії лелії…»
D F♯m Bm
– Тішся, мила, бо лелія біла –
Esus E^7 Asus A^7
Квітка чистої та любої надії!
G D/F♯
«Мені снились білії лелії,
G D/F♯
Що хитались в місячному світлі,
Dm/F A/E
Мов гадали чарівнії мрії,
Dm E^7
І пишались гордії, розквітлі.
Bm $F♯^7$
І сіяли дивною красою,
Bm E^7
Мов непевні, чарівничі квіти,
Gm D/F♯
І блищали ясною росою,
G A^7
Що горіла, наче самоцвіти.

– Дивний сон твій, любко моя гожа…
А мені червоні снились рожі.
«Тішся, милий, бо червона рожа –
То кохання квітка та роскоші!»

– Мені снилося: червоні рожі
Пломеніли в промені злотистім
І були на райські квіти схожі,
Запашнії, з листячком барвистим.

Так чудово рожі паленіли
Від кохання й радощі ясної
І цвіли, тремтіли та горіли
Від жаги палкої, таємної.

Засмутилась пара молоденька,
Зрозуміти снів своїх не може
І додому поверта смутненька.
Дай їм, Боже, щоб було все гоже!

Спогади про Лесю Українку

Зліва направо: Леся Українка, Олена Пчілка, Оксана Косач, Антон Шимановський. Зелений Гай, 1906 р. Фото П. Карташевського

Людмила Старицька-Черняхівська: героїзм буднів

Людмила Старицька-Черняхівська знала Лесю Українку з дитинства: родини Старицьких і Косачів були близькі, молоді письменниці разом входили в київське літературне середовище, працювали в колі «Плеяди», підтримували одна одну протягом багатьох років. Після смерті поетеси вона написала мемуари «Хвилини життя Лесі Українки».

«Сила дужча за силу смерти буяла в ній» – Людмила Старицька-Черняхівська

Ольга Косач та Леся Українка, 1899 р.

Ольга Косач-Кривинюк: сестра, яка зберегла Лесю Українку для майбутнього

Молодша сестра Ольга була однією з найближчих людей Лесі Українки, адресаткою багатьох листів і уважною хранителькою родинної пам'яті. Пізніше вона десятиліттями працювала над «Хронологією життя і творчости Лесі Українки», опрацьовуючи родинний архів, листи, спогади та документи.

Нестор Гамбарашвілі: Леся, яка не мовчала

Грузинський студент Нестор Гамбарашвілі познайомився з Лесею Українкою в Києві у 1890-х роках, коли винаймав кімнату в помешканні Косачів. Їх зблизили розмови про літературу, національну культуру, свободу та становище поневолених народів Російської імперії. Пізніше він залишив спогади «Мої спогади про Лесю Українку», де особливо виразно передав її темперамент і громадянську позицію.

«…її сірі очі запалювались вогнем ненависті до самодержавства» — Нестор Гамбарашвілі

Ізидора Косач-Борисова: лагідна Леся Українка вдома

Наймолодша сестра Ізидора була молодша за Лесю на сімнадцять років. Для неї Леся була не лише знаменитою старшою сестрою, а й учителькою, порадницею та людиною, яка завжди знаходила час для дітей. Саме Леся навчала Ізидору французької мови й музики, терпляче займалася з нею і навіть відкладала власну роботу заради дитячих ігор.

«Така лагідна! Бадьора! Часто навіть весела» — Ізидора Косач-Борисова

На відкритті пам'ятника Івану Котляревському в Полтаві, 1903 р.

Зліва направо: Михайло Коцюбинський, Василь Стефаник, Олена Пчілка, Леся Українка, Михайло Старицький, Гнат Хоткевич, Володимир Самойленко

Василь Сімович: Леся Українка, яка несла пісню з Волині

Український мовознавець і культурний діяч Василь Сімович познайомився з Лесею Українкою на Буковині. У спогадах «Леся Українка на Буковині» він згадував їхні зустрічі, розмови й особливу роль народної пісні в її житті. Леся співала друзям поліські та волинські пісні — часто такі, яких вони раніше ніколи не чули.

«Леся Українка співала поліських та інших українських у нас не знаних пісень…» — Василь Сімович

Досадонька

Тельнюк: Сестри

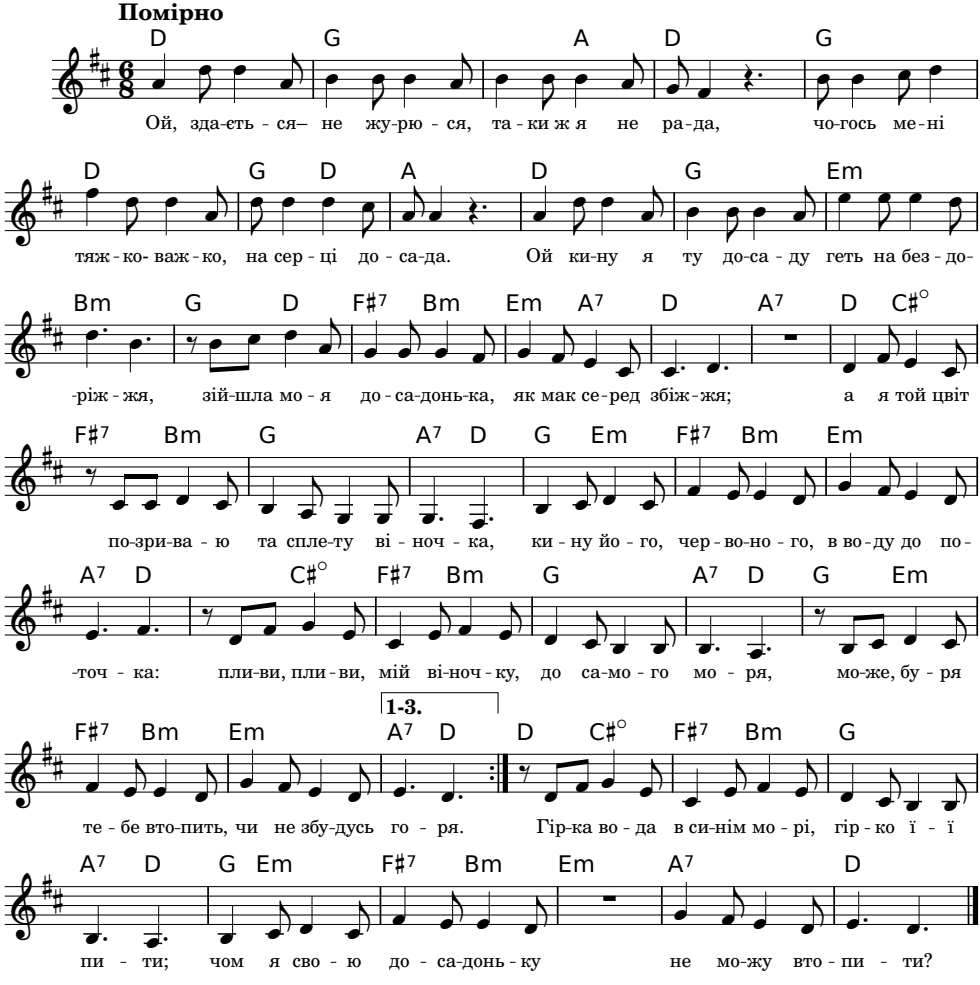
Слова Лесі Українки
Музика Лесі Тельнюк

Нескорений ПроRock

D G A D
Ой, здається – не журюся, таки ж я не рада,
G D G D A
чогось мені тяжко-важко, на серці досада.
D G Em Bm
Ой кину я ту досаду геть на бездоріжжя,
G D $F\sharp^7$ Bm Em A^7 D A^7
зійшла моя досадонька, як мак серед збіжжя;
D $C\sharp^\circ$ $F\sharp^7$ Bm G A^7 D
а я той цвіт позриваю та сплету віночка,
G Em $F\sharp^7$ Bm Em A^7 D
кину його, червоного, в воду до поточка:
D $C\sharp^\circ$ $F\sharp^7$ Bm G A^7 D
пливи, пливи, мій віночку, до самого моря,
G Em $F\sharp^7$ Bm Em A^7 D
може, буря тебе втопить, чи не збудусь горя.

Ой піду я в бір темненький, там суха смерека,
як розпалю ясну ватру, видно всім здалека.
Запалала при смереці смолова ялиця:
горить моя досадонька, мов сухая глиця.
Розбуялась досадонька з вогнем на просторі,
розсипала палкі іскри, мов яснії зорі.
Як упаде з гори іскра, наче з неба зірка,
та як влучить в саме серце, – доле ж моя гірка!

Лежи ж тепер, досадонько, тут у серці тихо,
буду тебе колихати, чи не присплю лихо.
Притулишся до серденька, мов дитина рідна,
буде тобі з мого серця колиска вигідна:
що раз вдарить кров живая, колиска шибнеться…
Ой спи, дитя, вдень і вночі, поки серце б'ється!..
Як упаде з гори іскра, наче з неба зірка,
та як влучить в саме серце, – доле ж моя гірка!..

Гірка вода в синім морі, гірко її пити;
чом я свою досадоньку не можу втопити?

Слово про Лесю Українку

«Леся Українка просто приголомшила мене своєю освіченістю й тонким розумом. Для свого віку це – геніальна жінка… і в кожнім її слові я бачив розум та глибоке розуміння поезії, освіти та людського життя».

Михайло ПАВЛИК (1853-1915)

«Україна, на наш погляд, нині не має поета, щоб міг силою і різносторонністю свого таланту зрівнятися з Лесею Українкою».

«Від часу Шевченкового «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте» Україна не чула такого сильного, гарячого та поетичного слова, як із уст сеї слабосилої хорої дівчини».

«Читаючи м'які та рознервовані або холодно резонерські писання сучасних молодих українців і порівнюючи їх з бадьорими, сильними та сміливими, а притім такими простими щирими словами Лесі Українки, мимоволі думаєш, що ся хвора, слабосильна дівчина – трохи чи не одинокий мужчина на всю новочасну соборну Україну».

Іван ФРАНКО (1856-1916)

«Твоє слово разюче, як зброя, Що боронить свій край і свій дім, І схиляю в шанобі чоло я Перед світлим безсмертям твоїм».

Володимир СОСЮРА (1897-1965)

«Вони відходять у безсмертя. Не стерлась райдужна сторінка, Не вмерла пісня лісова. Безсмертна Леся Українка Була і є, повік жива!»

Олена ЖУРЛИВА (1898-1971)

«Коли б треба було окреслити творчість Лесі Українки одним словом, то найвідповідніше слово було б – боротьба». «До світових поетів належить вона не тільки розмахом своєї тематики, але й орлиною силою поетичного духу, який ми, не вагаючись, називаємо геніальним». «Форма поезії Лесі Українки вражає, як і форма поезій учителя й друга її, Івана Франка, надзвичайною різноманітністю строфіки, метрики, ритміки. Тут маємо і канонічні сонети, октави, секстини, гекзаметри, і цілком оригінальні строфічні побудови, і п'ятистопні білі ямби, до яких вона все охочіше зверталася, бо давали вони великий простір для думки і можливості використовувати і ораторські, і розмовні інтонації, і розмаїті форми «свободного вірша» (верлібру)». «Лісова пісня» – це такі зльоти творчого генія, що вищі за них важко собі уявити. Це – діамантовий вінець Лесі Українки». «Се була жінка-боєць, жінка-воїн, суща правда».

Максим РИЛЬСЬКИЙ (1895-1964)

«Її мужність, пристрасність борця, її стійкість, її непохитність у біді, – властивості, які вирізняють не лише поезію, а й життя великої Лесі Українки».

Леонід ПЕРВОМАЙСЬКИЙ (1908-1973)

«Людина, для якої книжка вже у дитинстві стала такою необхідною, як скрипка для музиканта, як пензель для художника, ніколи не відчуває себе обділеною, збіднілою і спустошеною».

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ (1918-1970)

«…Десятки літ одділяє сьогоднішнє від тих днів. Багато води збігло невеликою річкою що бере свій початок в колодяжнянських околицях; багато разів устелялася барвінком та рястом волинська земля… І коли думаєш про все це – радіє серце, радіє з того, що є такий куточок Землі, такий народ, які дали світові Лесю».

Микола ОЛІЙНИК (1923-1997)

Зліва направо сидять: Ізидора Косач-Борисова, Леся Українка, Олена Пчілка, Михайлик Кривинюк, Ольга Косач-Кривинюк; стоїть Юрій Борисов. Київ, квартира Олени Пчілки на Маріїнсько-Благовіщенській, 101. Травень 1913 р.

І. Труш. Портрет Лесі Українки.
Олія. 1900 р.
Національний музей у Львові
імені Андрея Шептицького

Найвідоміший прижиттєвий живописний образ Лесі Українки створив Іван Труш у 1900 році. Портрет виник у межах задуму Наукового товариства імені Тараса Шевченка створити галерею визначних українських діячів. Леся позувала художникові в Києві, у приміщенні тодішнього Музею старожитностей і мистецтв.

Історія портрета виявилася неспокійною. Один із варіантів Труш без погодження продав приватному власникові, що викликало гостре обурення Лесі Українки: вона вважала, що позувала для громадської інституції, а не для приватної колекції. Ця деталь дуже точно доповнює її характер – вимогливість до авторського й громадського сенсу мистецької роботи.

Сьогодні відомі два авторські варіанти портрета Івана Труша, пов'язані з колекціями Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького та Національного художнього музею України.

Джерело/опора: Іван Труш помер 1941 року; сам твір 1900 року перебуває у публічному надбанні

Рідкісна листівка з репродукцією малюнку харківського мистця Івана Іванова «Леся Українка в юнацькому віці». Рік видання між 1922-1930 рр. Подарунок пана Євгена Пшеничного

Голос, що звучить сьогодні

Леся Українка не залишилася лише на сторінках підручників. Її слово продовжує жити – у театрі, музиці, книгах, сучасному мистецтві й нових прочитаннях її поезії.

Сьогодні особливо гостро звучать її роздуми про свободу, гідність, силу людини та право залишатися собою. У час, коли Україна знову виборює свою свободу, написане понад століття тому дивовижно перегукується із нашим сьогоденням.

Її вірші стають піснями. Молоді музиканти відкривають у них власні інтонації, рок, акустику, електроніку – і голос Лесі Українки звучить для нового покоління вже мовою XXI століття.

«Ні! Я жива! Я буду вічно жити!»

Саме так народжується «Нескорений ПроRock» – коли класичне українське слово отримує нове музичне життя.

Перша кольорова еміґраційна листівка з репродукцією портрета Лесі Українки авторства А. Шкраблюка. Надрукована у видавництві «Наша Батьківщина», яке функціонувало у Нью-Йорку 1962-1972 рр.

Нескорений ПроRock

Проєкт «Нескорений ПроRock»
реалізовано за фінансової підтримки
Українського культурного фонду

Український культурний фонд

Співаник

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

Пісні сучасних українських
виконавців на вірші
Лесі Українки
з нотами й акордами

Друк ТОВ «Видавництво «Дзеркало світу»
вул. Гарматна, буд. 44/2, оф. 46,
м. Київ, 03067
Тел.: (044) 494 12 97, e-mail: vlad@bj.kiev.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №2620 від 21.09.2006 р.

Автори ідеї проєкту: Ігор Роман та Олександр Юрков
Керівник проекту: Володимир Гончаров
Літературна редакторка: Ірина Бутко
Передмова Ірина Бутко та Тетяна Шамшетдінова
Адаптування пісень (ноти гармонії тексти): Іван Литвинов
Музичні записи та упорядкування: ГО «Музичний батальйон»
Автор логотипу серії: Костянтин Бєглов
Коректорка: Таїса Ковбасюк
Обробка фото та верстка: Олександр Огороднійчук
Дизайн-концепт і художнє оформлення серії: ТОВ «Видавництво «Дзеркало світу»

Співаник «Нескорений ПроRock. Леся Українка» унікальний тим, що в ньому зібрано сучасні музичні версії пісень на вірші однієї з найяскравіших українських поетес.

Подані у співанику ноти, акорди та тексти пісень дадуть можливість користуватися цим виданням не лише фаховим музикантам, а й початківцям.

Для широкого кола шанувальників української поезії та музики.

Підписано до друку 12.10.2026. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 2,79. Наклад 1000 пр. Зам. №___
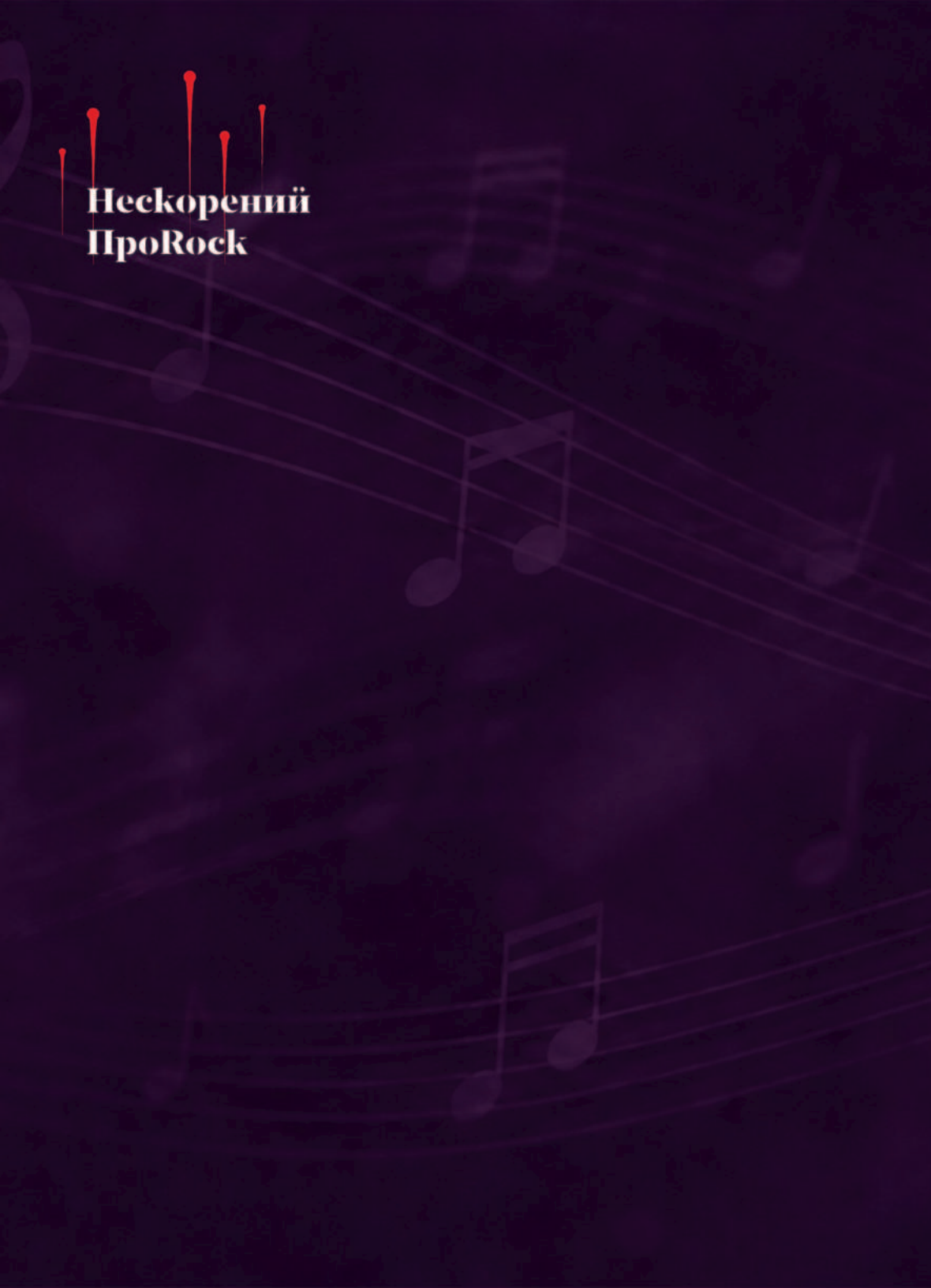
Леся Українка. Нескорений ПроRock: співаник / муз. упорядкув. Т. Шамшетдінова; передм. І. Бутко. – Київ: Видавництво «Дзеркало світу», 2026. – 48 с.: іл., портр., ноти, – (Серія «Нескорений ПроRock»).

УДК 85.319.4
ISMN 979-0-9007137-1-1

Нескорений ПроRock

У серії вийшли:

Нескорений
ПроRock